

Problematika výchovného poradenství ve školním roce 2015/2016

V naší škole jsou vzděláváni žáci od předškolního věku až po středoškolské studium. Vzdělávací nabídku tvoří vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, základní školu speciální a střední vzdělávání. Tak je zajištěna variabilita vzdělávacího procesu, abychom mohli převzít odpovědnost za vzdělávání žáků s různým typem a stupněm postižení. Prioritou je pro nás péče o žáky s mentálním postižením, autismem a souběžným postižením více vadami. Ojediněle vzděláváme formou individuální integrace i žáky se smyslovými vadami. To připadá v úvahu v případě, že u nich z různých důvodů nejde realizovat vzdělávání v konkrétní speciální škole. Péče o tyto žáky znamená průběžné prohlubované vzdělávání pedagogů ve všech speciálně pedagogických oblastech a pedagogický sbor využívá dostupných možností dalšího profesionálního růstu.

Do přípravného stupně a do prvního ročníku základní školy speciální jsou přijímáni žáci, kteří mají diagnostikováno středně těžké až těžké mentální postižení, případně postižení více vadami. Předpokládá se, že vzdělávání u nich bude po celou dobu probíhat v systému speciálního školství. Těmto žákům škola vytváří prostředí a podmínky k odpovídajícímu rozvoji schopností a dovedností bez zbytečných stresů zaviněných neúměrnou náročností.

V posledních letech dochází k postupnému snižování počtu žáků školy. Důvodem je přechod na inkluzivní vzdělávání – tzn. vzdělávání co největšího počtu žáků v hlavním vzdělávacím proudu mimo speciální školství. Tak dochází k tomu, že část žáků s mentálním postižením zůstává v běžných základních školách. Od 1. 9. 2016 tady budou jejich speciální vzdělávací potřeby zajišťovány souborem tzv. podpůrných opatření.

Teprve pokud vzdělávací potíže nezmírní podpůrná opatření navržená školským poradenským zařízením, budou žáci s lehkým mentálním postižením vzděláváni ve škole samostatně zřízené pro žáky s mentálním postižením. Přijatým žákům musí být věnována taková pozornost, aby příchod do nového prostředí a kolektivu byl pokud možno hladký a nestresující. Převedení do jiného vzdělávacího programu neznamená, že se žák automaticky zbaví všech potíží, které s docházkou do školy souvisí. Stále je nutné ve spolupráci s třídním učitelem sledovat, jak se žák sžívá s novým kolektivem, zda má požadované pracovní návyky, v jaké oblasti školní práce by se mohl nejlépe uplatnit a tím mezi ostatními vyniknout.

I v právě uplynulém školním roce jsme vzdělávali několik žáků bez mentálního postižení. Do školy mohou být na základě doporučení pedagogicko- psychologické poradny přijati žáci s podprůměrnou mírou rozumových schopností, kteří dlouhodobě selhávali v běžné základní škole. Tito žáci se v naší škole vzdělávají podle RVP – ZV, podle které mohou být v základní škole praktické vzdělávání žáci tzv. hraniční, tedy ti, kteří mají diagnostikované jiné vzdělávací potřeby než ty, které vyplývají z mentálního postižení. Vzdělávání takových žáků nám umožňuje vyhláška 73/2005 Sb. §10 odst.2. V oblasti speciálně pedagogické jsme připraveni věnovat žákům

odpovídající individuální přístup, erudovaně posoudíme jejich možnosti a pro vzdělávání vypracujeme z redukovaného učiva individuální vzdělávací plán.

Primární prevence sociálně patologických jevů

V letošním školním roce jsme museli řešit více kázeňských problémů u žáků druhého stupně Základní školy praktické. Ve třech případech došlo po projednávání výchovných potíží na OSPOD i k nařízení diagnostického pobytu ve výchovném zařízení, protože problémy s chováním a životním stylem dotyčných žáků překračovaly meze společensky tolerované normy nejen ve škole, ale hlavně mimo ni.

Škola poskytovala materiály o docházce a spolupráci rodiny se školou i Policii České republiky ve třech případech, kdy bylo zahájeno trestní stíhání rodičů za zanedbávání školní docházky dítěte.

Pod vedením odborně proškolené preventivní sociálně patologických jevů pracuje ve škole skupina pedagogů, která organizuje či koordinuje akce, které mají žákům napovědět, jak lze smysluplně trávit volný čas. Probíhají vzdělávací akce pro žáky, aby chápali a vnímali nebezpečí sociálně patologických jevů ve společnosti. Zorganizovali jsme několik akcí, které umožnily žákům zpracovat palčivá společenská témata mimo školní lavice. Mezi žáky jsou tyto „činnosti bez výuky“ velmi kladně hodnoceny pro své neformální podání. Jsou dostatečně odborné a přitom poutavé i zábavné. Sledujeme tím snížení rizika úrazů, projevů šikany, nebezpečí v kyberprostoru, zneužívání, nedostatků v hygieně a také celkovou osvětu a vzdělanost v oblasti zdravého životního stylu.

Ve snaze o větší podporu mimoškolní činnosti žáků narážíme na finanční limity školy i rodin žáků, ale také na zaneprázdněnost pedagogů. Současná školská legislativa na pedagogy klade stále větší podíl tzv. nepřímé výchovné práce. Cílem do budoucna pro nás zůstává větší míra uskutečňování sportovních aktivit. Zde hraje velkou roli spolupráce s občanským sdružením rodičů a přátel školy. Toto sdružení poskytuje škole finanční prostředky nejen na některé speciální či sportovní pomůcky, ale také na úhradu nájemného ve sportovní hale, zimním stadionu apod. Docílíme díky tomu lepší přípravy žáků na sportovní soutěže, kterých se v rámci města pravidelně zúčastňujeme a podporujeme jejich chuť ke sportu.

Kariérové poradenství

Povinnou školní docházku ukončilo 14 žáků ze Základní školy praktické, 3 žáci ze Základní školy speciální. 5 žáků absolvovalo Praktickou školu dvouletou a jeden žák Praktickou školu jednoletou. Jedna žákyně po skončení povinné školní docházky neprojevila zájem o další vzdělávání. Ostatní měli připravené a podané přihlášky do dalšího stupně vzdělávání, tedy do učebních oborů. Zůstává otázkou, zda skutečně všichni přijatí žáci do učebních oborů nastoupí. Zatímco ve škole byli během celého prvního pololetí informováni o možnostech dalšího vzdělávání a se strukturou

vzdělávacího systému byli seznámeni i rodiče při individuálních rozhovorech, naše poznatky jsou takové, že někteří žáci nemají v rodině dostatečnou podporu a motivaci k získávání kvalifikace.

Ve škole měli žáci k dispozici dostatek propagačních materiálů a přehledů o síti škol v našem regionu. Kolegové z učilišť, která bývají našimi žáky tradičně volena, přijížděli do školy s podrobnými informacemi o průběhu a podmínkách studia na jejich školách. Někteří učiliště jsme s žáky 9. třídy navštívili v rámci jejich Dnů otevřených dveří. Pro další práci bychom potřebovali kvalitnější zpětnou vazbu o úspěšnosti našich žáků v dalším studiu. Vycházíme hlavně z informací od nich samotných, pokud se do své původní školy přijdou podívat a podělit se o své úspěchy či neúspěchy.

Po ukončení Základní školy speciální mohou naši žáci pokračovat docházkou do Praktické školy jednoleté i dvouleté. Vzdelávací program PŠ jednoleté je zaměřen na pomocné práce při údržbě budov a parkových ploch. Vzdelávací program PŠ dvouleté je zaměřen na pomocné práce v zahradnictví. Rodiče našich žáků možnost tohoto typu vzdělávání velmi vítají, protože v něm vidí příležitost k dalším pokrokům v socializaci svých dětí a tím i k větší míře samostatnosti a seberealizace v životě po skončení školní docházky. Na základě žádosti zákonných zástupců a doporučené odborného lékaře bylo třem žákům vyhověno a bylo jim prodlouženo vzdělávání v Praktické škole. Umožňuje to § 16 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb.

Integrace žáků

U několika žáků, pro které by na základě jejich smyslového postižení bylo nejvhodnější vzdělávání na odpovídajícím typu speciální školy a z různých důvodů to není možné, řešíme vzdělávání individuální integrací. Výuka probíhá podle individuálních vzdělávacích plánů. Ty jsou vypracovány ve spolupráci s odborníky z SPC, třídními učiteli a výchovnou poradkyní. Forma IVP vychází z platných legislativních norem (vyhl. 73/2005 Sb.) a míra „individualizace“ je různá. Někdy je sestaven celý vzdělávací program podle možností a potřeb dítěte, jindy je míra a forma vzdělávání upravena jen v některých oblastech, vždy však s maximálními ohledy na dítě. Individuálně přistupujeme i k žádostem rodičů, které se týkají např. délky vyučování, účasti na různých akcích a formách výuky. V rámci zákonných možností se snažíme zohlednit zdravotní stav žáka a mnohdy také praktické možnosti rodičů (doprava a pod...).

U žáků ze základní školy speciální o integraci téměř nemluvíme, velmi dobře si však uvědomujeme, že každý žák vyžaduje individualizaci výuky. Přesto, že většinou neprobíhá správní řízení o individuálním vzdělávacím plánu, naši zkušenosti pedagogové vědí, že stanovený učební plán je pouze vodítkem při práci s postiženým dítětem a skutečný obsah výuky stanovuje učitel na základě momentálního fyzického a psychického stavu dítěte podle svých zkušeností a osobnostních předpokladů.

Metodická podpora učitelů

Následující školní rok bude pro celý segment základního vzdělávání ve znamení tzv. společného vzdělávání. Letos to znamenalo vykonat velký kus práce na přepracování nejdůležitějšího vzdělávacího dokumentu – školního vzdělávacího programu. Jsme tak připraveni na změny v obsahu i organizaci vzdělávání, které souvisí s legislativními změnami platnými od 1.9.2016.

Konzultace učitelů s výchovnou poradkyní o výchovných a výukových problémech žáků byly součástí běžné každodenní práce. Mnohé záležitosti byly řešeny okamžitě rozhovorem, doporučením, upozorněním, poradou s ostatními kolegy...Závažnější problémy znamenaly jednání s rodiči formou telefonátu nebo osobního jednání. V případě opakujících se problémů a nedostatků bylo vždy vyvoláno jednání výchovné komise.

Prioritním partnerem pro jednání v záležitostech výchovy a vzdělávání je rodina žáka. Přesto se bez spolupráce s některými dalšími subjekty neobejdeme. Na stálou a kolegiální spolupráci spoléháme zejména u odborných pedagogických pracovišť (PPP, SPC, síť odborných učilišť v regionu), Odboru sociálních věcí, oddělení OSPOD MěÚ J. Hradec, Policie České republiky. Významným partnerem nám v uplynulém období bylo také občanské sdružení SRPDŠ, jehož činnost a přínos pro školu je detailně rozpracován v jiném příspěvku.

Vypracovala Mgr. Hana Hladovcová, výchovná poradkyně